

מסורת הש"ס

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

תורה אור השלם

- וְיָרָא יִסְחָק בִּי יִשְׁתּ אֱבִיו י"ד ימינו על ראש אפרים וירד בעיני ויחבוק יד אביו לאהבה אתה מעל ראש אפרים על ראש מנשה בראשית פ"ח ו' וקשרתם לאות על ירך וחי' לטעפה בין עניןך: דברים ו ח' 3. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליה בארם ובבשרה יתיר קר אך פרה תפדה את בכור האדם ואת בכור הדבורה והטמאה תפקד: במדבר יח טו

הגהות בה"ח

(א) רש"י ד"ה אין לו זרוע שמאל היד' וחמ"ח מ"ה בימינו ימין על אטיר:

גליון הש"ס

גמ' בעא מיניה פליפס: ענין כמחנה אור להבאין בעל מים ומוקדם פ' במדבר: תוס' ד"ה יד ב' ב' פ' שבב פירש ב' פ' עירובין דף ע"ב עמוד ד"ה בין לרבנן:

לעני רש"י

בדרין (בבבירין). החלק הבשרני של הזרוע.

מוסף יש"י

זו קיבורת. אבר אלמעי' שמוע ונעלי' רבנ"ן (עירובין 36:). פרה תפדה. אך פרה תפדה אף נסור האדם (כמה פקא יא:). בכור שטרף. נסור אדם שנהרג בתוך ל' יום (סם). ת"ל אך חלק. אין צורך לפדות, ואם מת מעתה לא יאטירין לו למתור דמי אבי' מיני' (בבבביר יח) ופדיו מן חדש תפדה. אכל השפת אילטריך' לשמטעין דלג' אמרין חי לא חקטיל הוא חי ולא נפל הוא ולפרקים (שם). אך חלק. אכן וקצין מעיטין (עירובין קה. פסחים ה. סם שם. שבועות יג).

ר' יוסי ד' הסורס. חוטמו משוקע כדאמר' בצבורות (דף מג:.) חסורס זה שחוטמו משוקע: **מלינו ימין שנקרא יד**. ולא ה"ל ילפינן מהכא: **מה ו' (מוזז) כפיסה בימין**. כשכותבין המוזז בימין דרוב בני אדם כותבין בימין אף קשירה נמי עבד קשר בימין ומדקשר בימין מכלל הנחה בשמאל דאי הנחה ו' על ימין שז' אינו יכול לקושרה בימין: **מידכה כה'**. מדכתיב ד' כהי"י ה' כהה משמע לשון נקיסה שמע מינה בשמאל קאמר דאין בה כח כנקיסה. ל"א ידכה יד כהה עמיא בלא כח: **כתנאי**. דאיכא תנא דיליף שמאל מידכה כרז אשי ואיכא דלא יליף: **לרבות אם הגידס** שאין לו יד א' לדכה דמשמע יד רגלו' ומקוללת: **אין לו זרוע**. שמאל: (ב) ימין של אטר היא שמאל לדדיה האול רובו כמו בשמאלו: **בשולט כספי ידיו**. שסמיהן שוות לו בכח דכיון דלף צימין נמי שולט הלכך מניחה בשמאלו לפי שהיא שמאל לכל אדם ואש"ג לדדיה היא א' ימין: **קבורס**. דבריון: **היכא**. אקדקוד קאי: **רופס**. גל. כשהוא קטן בן שנה: **או קוס גלי**. או עמוד ולא בגלות או קבל עליך שמתא דלאחוי מייכת צי: **עשר סלעים**. דמד צטר הוא ואית ליה תרי רישי ומשיב כמרין ואש"ג גידולת מאומים לא היצי אלא ה' סלעים כדאמרין בפ' יש צבור לנחלה (בצורות מת). אפ"ה התס הוא משום דאי אפשר לנמנע אצל הכא חד הוא ואפשר לנמנע שילאו כחד וחי שניהם פטור רחס: **שומע אני אפי' נערף**. נהרג בתוך ל' יום נמי חייב דלף על גב דכתיב (במדבר יח) ופדיו מן חדש תפדה אפ"ה הכא איכא למימר אס לא נהרג הוא חי ל' ובכור מעליא הוא יא':

אך

שצין הכתב למרפק ומרפק הוא קודא כדמשמע במסכת ערכין (דף יט:.) בפ' האומר משקלי דקמני מוכני ציד עד האציל וצרגל עד הארצונה ט' קרי לאציל מרפק במתני' וכתיב נמי י' על כל אצילי ידי ומתרגם מרפיקי ידי ומשמע דמרפק ציד כנגד הארצונה ברגל וגם בכל דוכתי משמע דאציל הוא קודא ולא כפירוש הקונטרס דפירש ט' גבי אוב וידעונו איישיל ובמסכת סופרים (פ"ג) תניא לא שיש שני אציליו על הספר וחיזו הקודא שדך להשעין עליו עוד אמרי' בפ"ג דצומסי (דף ט:.) ולא יסגרו ציצע שאין חוגרין במקום שמויעין ולא למטה ממתיניהן ולא למעלה מאציליהן אלא כנגד אצילי ידיהן והיינו כנגד הקודא שסס דרך לחגור ולא כנגד איישיל דלדרכה סס מקום זיעה יומר ובפרק המפלת (מה דף ל:.) א' דלמרין גבי ולד כמעי אמו ושני אציליו על כדכיו ומהא דכתיב צירמיה (לח) שים נא בלויי הסמכות תחת אצילי יידך לא קשיא מיד' א' ולפי שהיה אומו כחצלים צידיו ומשים תחת הקודא בלויי הסמכים שלא יזיקו לו והא דתנן גבי שבת א' המואיל בפיו ובמרפיקו אפשר שזמן אדם גרוגרת כנגד אומו פרק של קודא מנפנים וכופץ ידו על כחיפו שלא פתול הגרוגרת ויוציאנה והא דתנן בפ' ד' מיתות (פסהדין דף סה.) בעל אוב זה פיתוס המדצר בשחי' ובגמ' תניא בעל אוב זה המדצר בין הפרקים ובין אצילי ידיו משמע דאציל הוא בית השחי לררך לומר דמאי דשייר במתני' פירש בצרייתא וימו שהוסיפו בין הפרקים היינו פירקי אצבעות כך הוסיפו אצילי ידיו שהוא מרפק קודא בלע"ז כדפרשיש' ומדקדק ר"ת מההיא דערבין (דף יט:.) דמשמע התס דמדאורייתא ידך זו קיבורת אצל דנדרים הלך אחר לשון בני אדם ועד מרפיקו הוא דמיקריא יד משום דקיבורת לא היו בכלל ועוד מדאמרין בשמעמין שהתא שזמה כנגד הלז והיינו כנגד הדדים כדאמרין במועד קטן (דף מ:.) הספד על הלז כדכתיב על שדים סופדים ומההיא דערבין קשה לדברי המפרשים בפ' כל הנזשר (חולין דף קו:) לחולין עד הפרק הוא פרק שלישי של האצבעות עד חיבורן לפיסת ידים ולתרומה כל היד ולקידוש ידים ורגלים עד הפרק דהיינו קודא והכי איתא בספר הזהיר ולא יתכן כדמוכח מהיא דערבין (דף יט:.) דקודא היינו שיעורא דנדרים עוד ראייה מדתנן בפ' הזרוע (חולין דף קלז.) אחיו זרוע מן הפרק של ארצונה עד הכף של יד והוא של מזי וכנגדו ברגל שוק האומר בשלמים א' מן הארצונה א' הפרק של הארצונה עד בוקא דלטמא א' עד הירך דהיינו שני עצמות צעם האלמעי ועם של קולית ר' יהודה אומר מן הפרק של הארצונה עד סובך של רגל הוא פירש שם בקונטרס ומיהו אין ראייה מורוע דבהמה לזרוע דאדם דהא שוק דאדם נמי לא היו כשוק דבהמות דתנן בזהלות ב' בשוק חמשה בארצונה וא' בירך אלמא קרי שוק עצם המחובר לרגל ויתכן לר' יהודה נמי היינו שוק דבהמה א' וש' מפרשים דסובך של רגל דקאמר ר' יהודה היינו פרק הסמוך לרגל דהיינו אסתוריא קביל"א בלע"ז וכן משמע בתוספתא דמסכת ידים דקמני שיעור שנקידוש ידים עד הפרק וברגלים עד הסובך והיינו עד הפרק דקאמר במסכת ערכין וצירושלמי דמלות חלילה נמי מוכיח כן דקאמר גבי חלילה כיוי מתני' בקשור מן הארצונה ולמטה כשירה אצל מן הארצונה ולמעלה פסולה ופרין והכתיב (שמות ג') ורחצו בני אהרן את ידיהם ואת רגליהם ותנן עלה ציד עד הפרק וצרגל עד הסובך והכי אמר כך שנייה דכתיב (דברים כה) מעל רגלו מעתה אפילו מן הארצונה ולמעלה תהא כשירה שנייה א' (היא) דכתיב מעל רגלו ולא מעל דמעל רגלו משמע דקרי סובך לפרק הסמוך לרגל. מ"ר א':

מקום שמוחו ש"ל תינוק רופס. הוא הדין הסמוך למנחם כדמוכח לקמן מקום הראוי לטמא בנגע א' ואמרין בעירובין (דף 56:) מקום יש בראש שראוי להניח שם שני תפילין. מ"ר: **א**ו קום ג"י ב'. בעולם הזה ליכא אצל יש במדרש אשמודאי הוליא מתחמ קרקע אדם א' שיש לו שני ראשים לפני שלמה המלך ונשא אשה והוליד בנים כיוא' צו כשני ראשים וכיוצא בנאשמו בראש אחד וכשבנאו לחלוק בנכסי אביהם מי שיש לו שני ראשים שאל שני חלקים וצאו לדין לפני שלמה ה"ל. מ"ר: **שׁוֹבַעַ** אני אפ' נשרף בתוך צ' יום. פירש בקונטרס נטרף נהרג י"א וקשה לר"ת דממתני' הוה ליה לאקשויי דתנן בצבורות (דף מט.) מת הֵבן בתוך ל' יום האצ פטור מחמם סלעים ועוד קשה דכפ"ק דבבא קמא (דף יא:) דלמר עולא א"ר אלעזר בכור שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אומו מאי קמ"ל אמתי' היא

הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

לז.

רבי יוסי החורם. פי' בקונטרס חוטמו היה שקוע ענין חסורס בצבורות (דף מג:.) ומיתה הוא לומר שכינהו בלשון גנאי אלא על שם מקומו נקרא כן. מ"ר: **יד ימינו איקרי**. ומדכתיב (בראשית מת) ויתמוך יד אביו לא קשיא מדי' * כיון שכבר פירש יד ימינו וגראה דר' יוסי נמי אההוא קא

סמך ומשום הכי לא מיימי מדרו הימנית דמזרוע. מ"ר א':

מזה כתיבה בימין אף קשירה בימין. בסמוך אמרי' דליטר מניח תפילין בימינו שהיא שמאלו והשמה אדם הכותב בימינו ושאר רוב מעשיו בשמאלו יש להסתפק בזהם מהן א' מנח תפילין שזמ"ט לזמותו כשולט בשמי ידיו ג' א'. מ"ר: **אין** א' זרוע פטור מן התפילין אחרים אומרים דבה' בו, מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי יד. א' מ"ר: **קיבורת**. פירש בקונטרס דבריון וקיצורת הוא לשון קצות בשך כמו (צ"צ דף ה.) קיצורא דלחייא ואור"ט דהוא גובה הצטר א' שזרוע שצין בית השמי למרפק שקורין קודא י"א א' (ואור"ט) לא כדברי המפרשים גובה בשך שבאותו עטם שצין היד למרפק דהא משמע ככל דוכתי דמנח תפילין בזרוע כדאמרין לקמן (דף מט.) תצינן ישראל שסביבן הקמץ בנצמות תפילין דעירובין (דף 56:) וקשר זרועו במקום תפילין ואמרין נמי אין לו זרוע פטור מן התפילין ואותו עטם שצין יד לקודא אינו קרוי זרוע אלא קנה דמתן כנס' אלהות (פ"א מ"ח) דקחשיב רמ"ח איברים ל' כפיסת יד א' ו' כלל אצבען שנים כקנה שנים במרפק אחד בזרוע וד' בכתף ומשמע

בדהיא דההוא דסמוך לכתף הוא זרוע כדאמר משקלי דקמני ציד עד האציל וצרגל עד הארצונה ט' קרי לאציל מרפק במתני' וי' על כל אצילי ידי ומתרגם מרפיקי ידי ומשמע דמרפק ציד כנגד הארצונה ברגל וגם בכל דוכתי משמע דאציל הוא קודא ולא כפירוש הקונטרס דפירש ט' גבי אוב וידעונו איישיל ובמסכת סופרים (פ"ג) תניא לא שיש שני אציליו על הספר וחיזו הקודא שדך להשעין עליו עוד אמרי' בפ"ג דצומסי (דף ט:.) ולא יסגרו ציצע שאין חוגרין במקום שמויעין ולא למטה ממתיניהן ולא למעלה מאציליהן אלא כנגד אצילי ידיהן והיינו כנגד הקודא שסס דרך לחגור ולא כנגד איישיל דלדרכה סס מקום זיעה יומר ובפרק המפלת (מה דף ל:.) א' דלמרין גבי ולד כמעי אמו ושני אציליו על כדכיו ומהא דכתיב צירמיה (לח) שים נא בלויי הסמכות תחת אצילי יידך לא קשיא מיד' א' ולפי שהיה אומו כחצלים צידיו ומשים תחת הקודא בלויי הסמכים שלא יזיקו לו והא דתנן גבי שבת א' המואיל בפיו ובמרפיקו אפשר שזמן אדם גרוגרת כנגד אומו פרק של קודא מנפנים וכופץ ידו על כחיפו שלא פתול הגרוגרת ויוציאנה והא דתנן בפ' ד' מיתות (פסהדין דף סה.) בעל אוב זה פיתוס המדצר בשחי' ובגמ' תניא בעל אוב זה המדצר בין הפרקים ובין אצילי ידיו משמע דאציל הוא בית השחי לררך לומר דמאי דשייר במתני' פירש בצרייתא וימו שהוסיפו בין הפרקים היינו פירקי אצבעות כך הוסיפו אצילי ידיו שהוא מרפק קודא בלע"ז כדפרשיש' ומדקדק ר"ת מההיא דערבין (דף יט:.) דמשמע התס דמדאורייתא ידך זו קיבורת אצל דנדרים הלך אחר לשון בני אדם ועד מרפיקו הוא דמיקריא יד משום דקיבורת לא היו בכלל ועוד מדאמרין בשמעמין שהתא שזמה כנגד הלז והיינו כנגד הדדים כדאמרין במועד קטן (דף מ:.) הספד על הלז כדכתיב על שדים סופדים ומההיא דערבין קשה לדברי המפרשים בפ' כל הנזשר (חולין דף קו:) לחולין עד הפרק הוא פרק שלישי של האצבעות עד חיבורן לפיסת ידים ולתרומה כל היד ולקידוש ידים ורגלים עד הפרק דהיינו קודא והכי איתא בספר הזהיר ולא יתכן כדמוכח מהיא דערבין (דף יט:.) דקודא היינו שיעורא דנדרים עוד ראייה מדתנן בפ' הזרוע (חולין דף קלז.) אחיו זרוע מן הפרק של ארצונה עד הכף של יד והוא של מזי וכנגדו ברגל שוק האומר בשלמים א' מן הארצונה א' הפרק של הארצונה עד בוקא דלטמא א' עד הירך דהיינו שני עצמות צעם האלמעי ועם של קולית ר' יהודה אומר מן הפרק של הארצונה עד סובך של רגל הוא פירש שם בקונטרס ומיהו אין ראייה מורוע דבהמה לזרוע דאדם דהא שוק דאדם נמי לא היו כשוק דבהמות דתנן בזהלות ב' בשוק חמשה בארצונה וא' בירך אלמא קרי שוק עצם המחובר לרגל ויתכן לר' יהודה נמי היינו שוק דבהמה א' וש' מפרשים דסובך של רגל דקאמר ר' יהודה היינו פרק הסמוך לרגל דהיינו אסתוריא קביל"א בלע"ז וכן משמע בתוספתא דמסכת ידים דקמני שיעור שנקידוש ידים עד הפרק וברגלים עד הסובך והיינו עד הפרק דקאמר במסכת ערכין וצירושלמי דמלות חלילה נמי מוכיח כן דקאמר גבי חלילה כיוי מתני' בקשור מן הארצונה ולמטה כשירה אצל מן הארצונה ולמעלה פסולה ופרין והכתיב (שמות ג') ורחצו בני אהרן את ידיהם ואת רגליהם ותנן עלה ציד עד הפרק וצרגל עד הסובך והכי אמר כך שנייה דכתיב (דברים כה) מעל רגלו מעתה אפילו מן הארצונה ולמעלה תהא כשירה שנייה א' (היא) דכתיב מעל רגלו ולא מעל דמעל רגלו משמע דקרי סובך לפרק הסמוך לרגל. מ"ר א':

מקום שמוחו ש"ל תינוק רופס. הוא הדין הסמוך למנחם כדמוכח לקמן מקום הראוי לטמא בנגע א' ואמרין בעירובין (דף 56:) מקום יש בראש שראוי להניח שם שני תפילין. מ"ר: **א**ו קום ג"י ב'. בעולם הזה ליכא אצל יש במדרש אשמודאי הוליא מתחמ קרקע אדם א' שיש לו שני ראשים לפני שלמה המלך ונשא אשה והוליד בנים כיוא' צו כשני ראשים וכיוצא בנאשמו בראש אחד וכשבנאו לחלוק בנכסי אביהם מי שיש לו שני ראשים שאל שני חלקים וצאו לדין לפני שלמה ה"ל. מ"ר: **שׁוֹבַעַ** אני אפ' נשרף בתוך צ' יום. פירש בקונטרס נטרף נהרג י"א וקשה לר"ת דממתני' הוה ליה לאקשויי דתנן בצבורות (דף מט.) מת הֵבן בתוך ל' יום האצ פטור מחמם סלעים ועוד קשה דכפ"ק דבבא קמא (דף יא:) דלמר עולא א"ר אלעזר בכור שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אומו מאי קמ"ל אמתי' היא

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

רבי יוסי א' החורם אומר מצינו ימין שנקרא יד שנאמר ויורא יוסף כי ישית אביו יד ימינו ואיך יד ימינו איקרי יד כתבא לא איקרי ר' נתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר וקשרתם וכתבתם מה כתיבה בימין אף קשירה בימין וכיון דקשירה בימין הנחה בשמאל היא ור' יוסי א' החורם הנחה דבשמאל מנא ליה נפקא ליה מהאיב דנפקא ליה לר' נתן ליה אשי אמר מידכה א' כתיב בה"י כהה א"ל ר' אבא לרב אשי ואימא ירך שבכח א"ל מי כתיב בחי"ת כתנאי ידכה בה"י זו שמאל אחרים אומרים א' ירך לרבות את הגידם תניא איך אין לו זרוע פטור מן התפילין אחרים אומר ידכה לרבות את הגידם ת"ר א' אמר מניה תפילין בימינו שהוא שמאלו והתניא מניה בשמאלו שהוא שמאלו של כל אדם אמר אביי כי תניא ההיא ג' בשולט בשתי ידיו תנא א' דבי מנשה על ירך יזו קיבורת בין עיניך זו קדקד היכא אמרי דבי רבי ינאי מקום השמוחו של תינוק רופס * בעא מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מן מניה תפילין א"ל או קום גלי או קבל עלך שמתא אדהכי אתא ההוא גברא א"ל איתליד לי ינוקא דאית ליה תרי רישי כמה בעינן למיחב לכהן אתא ההוא סבא תנא ליה חייב ליתן לו א' סלעים אינו והתני א'רבי בר חבא מתוך שנאמר יפרה תפדה את בכור האדם שומע אני אפילו נטרף בתוך ל' ית"ל אך

שצין הכתב למרפק ומרפק הוא קודא כדמשמע במסכת ערכין (דף יט:.) בפ' האומר משקלי דקמני מוכני ציד עד האציל וצרגל עד הארצונה ט' קרי לאציל מרפק במתני' וכתיב נמי י' על כל אצילי ידי ומתרגם מרפיקי ידי ומשמע דמרפק ציד כנגד הארצונה ברגל וגם בכל דוכתי משמע דאציל הוא קודא ולא כפירוש הקונטרס דפירש ט' גבי אוב וידעונו איישיל ובמסכת סופרים (פ"ג) תניא לא שיש שני אציליו על הספר וחיזו הקודא שדך להשעין עליו עוד אמרי' בפ"ג דצומסי (דף ט:.) ולא יסגרו ציצע שאין חוגרין במקום שמויעין ולא למטה ממתיניהן ולא למעלה מאציליהן אלא כנגד אצילי ידיהן והיינו כנגד הקודא שסס דרך לחגור ולא כנגד איישיל דלדרכה סס מקום זיעה יומר ובפרק המפלת (מה דף ל:.) א' דלמרין גבי ולד כמעי אמו ושני אציליו על כדכיו ומהא דכתיב צירמיה (לח) שים נא בלויי הסמכות תחת אצילי יידך לא קשיא מיד' א' ולפי שהיה אומו כחצלים צידיו ומשים תחת הקודא בלויי הסמכים שלא יזיקו לו והא דתנן גבי שבת א' המואיל בפיו ובמרפיקו אפשר שזמן אדם גרוגרת כנגד אומו פרק של קודא מנפנים וכופץ ידו על כחיפו שלא פתול הגרוגרת ויוציאנה והא דתנן בפ' ד' מיתות (פסהדין דף סה.) בעל אוב זה פיתוס המדצר בשחי' ובגמ' תניא בעל אוב זה המדצר בין הפרקים ובין אצילי ידיו משמע דאציל הוא בית השחי לררך לומר דמאי דשייר במתני' פירש בצרייתא וימו שהוסיפו בין הפרקים היינו פירקי אצבעות כך הוסיפו אצילי ידיו שהוא מרפק קודא בלע"ז כדפרשיש' ומדקדק ר"ת מההיא דערבין (דף יט:.) דמשמע התס דמדאורייתא ידך זו קיבורת אצל דנדרים הלך אחר לשון בני אדם ועד מרפיקו הוא דמיקריא יד משום דקיבורת לא היו בכלל ועוד מדאמרין בשמעמין שהתא שזמה כנגד הלז והיינו כנגד הדדים כדאמרין במועד קטן (דף מ:.) הספד על הלז כדכתיב על שדים סופדים ומההיא דערבין קשה לדברי המפרשים בפ' כל הנזשר (חולין דף קו:) לחולין עד הפרק הוא פרק שלישי של האצבעות עד חיבורן לפיסת ידים ולתרומה כל היד ולקידוש ידים ורגלים עד הפרק דהיינו קודא והכי איתא בספר הזהיר ולא יתכן כדמוכח מהיא דערבין (דף יט:.) דקודא היינו שיעורא דנדרים עוד ראייה מדתנן בפ' הזרוע (חולין דף קלז.) אחיו זרוע מן הפרק של ארצונה עד הכף של יד והוא של מזי וכנגדו ברגל שוק האומר בשלמים א' מן הארצונה א' הפרק של הארצונה עד בוקא דלטמא א' עד הירך דהיינו שני עצמות צעם האלמעי ועם של קולית ר' יהודה אומר מן הפרק של הארצונה עד סובך של רגל הוא פירש שם בקונטרס ומיהו אין ראייה מורוע דבהמה לזרוע דאדם דהא שוק דאדם נמי לא היו כשוק דבהמות דתנן בזהלות ב' בשוק חמשה בארצונה וא' בירך אלמא קרי שוק עצם המחובר לרגל ויתכן לר' יהודה נמי היינו שוק דבהמה א' וש' מפרשים דסובך של רגל דקאמר ר' יהודה היינו פרק הסמוך לרגל דהיינו אסתוריא קביל"א בלע"ז וכן משמע בתוספתא דמסכת ידים דקמני שיעור שנקידוש ידים עד הפרק וברגלים עד הסובך והיינו עד הפרק דקאמר במסכת ערכין וצירושלמי דמלות חלילה נמי מוכיח כן דקאמר גבי חלילה כיוי מתני' בקשור מן הארצונה ולמטה כשירה אצל מן הארצונה ולמעלה פסולה ופרין והכתיב (שמות ג') ורחצו בני אהרן את ידיהם ואת רגליהם ותנן עלה ציד עד הפרק וצרגל עד הסובך והכי אמר כך שנייה דכתיב (דברים כה) מעל רגלו מעתה אפילו מן הארצונה ולמעלה תהא כשירה שנייה א' (היא) דכתיב מעל רגלו ולא מעל דמעל רגלו משמע דקרי סובך לפרק הסמוך לרגל. מ"ר א':

מקום שמוחו ש"ל תינוק רופס. הוא הדין הסמוך למנחם כדמוכח לקמן מקום הראוי לטמא בנגע א' ואמרין בעירובין (דף 56:) מקום יש בראש שראוי להניח שם שני תפילין. מ"ר: **א**ו קום ג"י ב'. בעולם הזה ליכא אצל יש במדרש אשמודאי הוליא מתחמ קרקע אדם א' שיש לו שני ראשים לפני שלמה המלך ונשא אשה והוליד בנים כיוא' צו כשני ראשים וכיוצא בנאשמו בראש אחד וכשבנאו לחלוק בנכסי אביהם מי שיש לו שני ראשים שאל שני חלקים וצאו לדין לפני שלמה ה"ל. מ"ר: **שׁוֹבַעַ** אני אפ' נשרף בתוך צ' יום. פירש בקונטרס נטרף נהרג י"א וקשה לר"ת דממתני' הוה ליה לאקשויי דתנן בצבורות (דף מט.) מת הֵבן בתוך ל' יום האצ פטור מחמם סלעים ועוד קשה דכפ"ק דבבא קמא (דף יא:) דלמר עולא א"ר אלעזר בכור שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אומו מאי קמ"ל אמתי' היא

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי ד"ה שמיני' שם על הגליון.

א' זיל דסג, כ"ה עירובין 56: ערסין יט: א' זיק יא: ד' כהי שמעט טי: זיק: (א) ונשי' חס' עירובין 3: דיה בין לרבנן, (ו) ופין מגיל' מי' מן סק"ג וכתשבת שבת יעקב ח"א טי' ג, (ז) זיק מ"ו, (ח) זיק, (ט) וקרי, זיק: (י) ומקוללת יג, (כ) ונסהדין סה, (ל) אמרין נמי בנב, זיק: (מ) זיל לפי, (נ) 56, וסג, (ס) מן הפקד, זיק, (ע) דהיינו כל היקד וחי שני עצמות ע"ס האמנטי, זיק, (פ) דמי, זיק: (צ) זיק מ"ו, (ק) ונשי' חס' שבת 35, ד"ה במפרק וחי